

Nhân Dân

CƠ QUAN TRUNG ƯƠNG CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG, NHÀ NƯỚC VÀ NHÂN DÂN VIỆT NAM

Chủ Nhật 09/08/2026

THỜI NAY / NHÂN DÂN CUỐI TUẦN / NHÂN DÂN HẰNG THÁNG

★ Đưa công nghiệp văn hóa thành động lực tăng trưởng mới ★ Hơn 700 nghệ nhân, diễn viên tham dự Lễ

VĂN HÓA

Hương vị Tết xưa trong tác phẩm của nhà nghiên cứu Toan Ánh

06/02/2005 20:57

Prefer Nhan Dan on Google

Nhà nghiên cứu Toan Ánh nổi tiếng với những công trình: *Nếp cũ* (13 tập), *Phong tục Việt Nam*, *Văn liệu và phong tục từ điển*, *Câu ca dao Việt Nam*, *Thú vui tao nhã*, *Việt Nam chí lược*, *Trong lũy tre xanh*, *Hồn muôn năm cũ...*

"Ngày Tết ở ta thật là đặc sắc. Có câu rằng, "Thịt mỡ, dưa hành, câu đối đỏ. Cây nêu, tràng pháo, bánh chưng xanh...", những món làm cho ngày Tết nhiều thú vị và ý nghĩa. Nhưng tùy thời, tùy lúc mà người ta tổ chức cái Tết sao cho hợp lòng người, hợp hoàn cảnh. Nay ta không đốt pháo, ít dựng nêu, dán câu đối, nhưng vẫn không thể thiếu bánh chưng, thịt mỡ, dưa hành. Nhất là, tục thờ cúng tổ tiên, nếu không rảnh rang làm hằng ngày, thì chí ít là trong những ngày Tết nhà nào cũng coi trọng lắm.

Tôi nhớ ông Phan Kế Bính đã viết: "Xét cái tục phụng sự Tổ tiên của ta là rất thành kính, ắt cũng là một lòng bất vong bản, ấy là nghĩa cử của con người. Cây có gốc mới nở nhành xanh ngọn, nước có nguồn mới bể rộng sông sâu..."

Ngày xưa mỗi khi giáp Tết, con cháu làm ăn xa xôi, cách trở phương trời đến mấy cũng gắng thu xếp về sum họp cùng gia đình. Bởi dịp này là dịp gặp gỡ ông bà, cha mẹ, anh em, họ hàng ruột thịt. Để chờ đến giao thừa, mỗi người thắp một nén nhang trước bàn thờ gia tiên, nhờ người xưa phù độ hộ trì. Nói chung, không khí đêm giao thừa trong lòng người Việt chúng ta là thiêng liêng lắm. Người sống và người đã khuất trong thời khắc ấy hình như có một cuộc gặp gỡ trong cõi vô hình, điều này khó có ai giải thích nổi.

Khi xưa, trước Tết Nguyên đán khoảng một tuần, người ta đã bắt đầu cho trồng cây nêu ngay trước cửa nhà. Nêu có một lá cờ đuôi nheo nhỏ, tục gọi là để cho người đã khuất, dù ở phương trời nào cũng nhìn thấy mà hướng về nhà mình.

Các bà nội trợ thì thường sửa soạn gói bánh chưng, bánh tét với thịt mỡ, lo chuẩn bị dưa hành, củ kiệu, bánh trái... Riêng các cụ ông thì sửa soạn bàn thờ gia tiên và nhất nhất phải có một đôi câu đối đỏ.

Tết Nguyên đán được xem là tiết lễ đầu tiên của năm mới, bắt đầu từ lúc giao thừa với lễ "trừ tịch". Lễ "trừ tịch" thường được tiến hành giữa giờ Hợi của ngày 30 hay

nếu vào tháng thiếu thì vào ngày 29 tháng Chạp, và giờ Tý của ngày mùng 1 tháng Giêng năm mới.

Cũng trong ngày xuân, người Việt chúng ta và một số dân tộc phương Đông khác còn có tục khai bút đầu xuân khá thi vị. Có những người già, người trung niên khai bút và học sinh cũng khai bút đầu xuân để mong "học hành tấn tới, thi đỗ có phần".

Đáng chú ý nhất vẫn là vào sáng mùng một Tết, người ta thường chọn giờ và hướng xuất hành, đi lễ chùa, hái lộc (tức là đi xin cành lộc ở đình, chùa rồi mang về cắm ở bàn thờ tổ tiên), sau đó lại mời người có "vía tốt" đến xông nhà (thường là mời từ trước). "Vía tốt" ở đây được hiểu là con người có đức độ, được mọi người vị nể, làm ăn phát đạt, gia đình đầm ấm hạnh phúc. Nhưng cũng có gia đình, người nhà xông đất lấy.

Cũng còn có những phong tục hay, lạ nữa, tuy nhiên hơi rườm rà mà ngày nay không còn mấy phù hợp, như lễ động thổ, khai hạ, hạ điền, thượng điền, du xuân, khai âm...

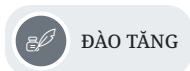
Thời trước nói chung, người dân Việt Nam ta ở nhà suốt trong cả một năm làm lụng vất vả, bươn chải để kiếm sống. Những người tha phương ở xa cũng vậy, do đó mà vào ba ngày Tết nhất, các cụ thường đặt ra nhiều trò vui, đủ cho mọi lứa tuổi, mọi giới. Vả chăng trong thời khắc này, lòng dạ ai nấy đều vui vẻ, mọi chuyện buồn phiền lo toan của đời thường tạm gạt sang một bên để mọi người cùng hưởng niềm vui đón xuân về, Tết đến sao cho thật trọn vẹn.

Người ta thường "mở hàng" cho nhau bằng tiền mừng tuổi (còn gọi là lì xì), sau đó là cùng chơi câu đối, chơi tranh Tết, nhất là loại tranh Đông Hồ, chơi hoa, cây cảnh, trà đạo...

Đó là những phong tục Tết Việt Nam xưa, còn tồn tại và biến thể thành nhiều thú vui chơi xuân của dân ta bây giờ như các hội hoa xuân, thi cây cảnh, chim muông, hòn non bộ.

Tôi đã được ăn 90 cái Tết Việt Nam, suốt đời cứ say sưa cặm cụi biên khảo phong tục nước nhà, cuối đời toàn bộ tác phẩm của mình được NXB Trẻ TP Hồ Chí Minh ký hợp đồng nhượng quyền có thời hạn để họ độc quyền xuất bản trên toàn quốc *Toàn Ảnh toàn tập* gồm 124 tác phẩm đã in và chưa in, trong thời hạn 10 năm, kể từ tháng 5-2004.

Còn điều tôi cảm thấy băn khoăn nhất là xã hội Việt Nam chúng ta hình như đang trong quá trình thay đổi quá nhanh, nhiều nét đẹp truyền thống mai một, trong khi đó lại du nhập nhiều thói quen sinh hoạt theo ngoại quốc, nhưng lại không chắt lọc những cái tốt - nhất là lớp trẻ - lại cứ thu nhận cho mình cả những điều không phù hợp, có khi cả điều xấu.

null

Hương vị ngày Tết

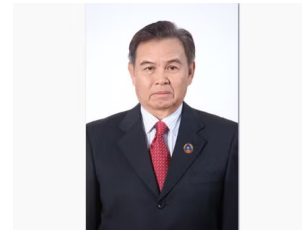
CÓ THỂ BẠN QUAN TÂM

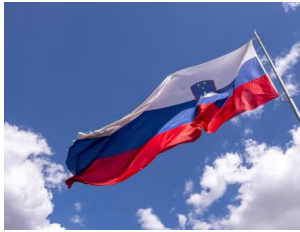
Chủ tịch Quốc hội Trần Thanh Mẫn viếng đồng chí Saysomphone Phomvihane

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm bắt đầu thăm cấp Nhà nước Liên bang Australia

Thông cáo đặc biệt của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam

Nga và Slovenia trao đổi thông điệp lần đầu sau 4 năm

Điện chia buồn Đồng chí Saysomphone Phomvihane, Chủ tịch Quốc hội nước Cộng hoà Dân chủ Nhân dân Lào

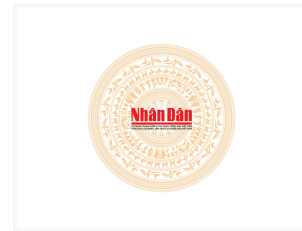
Điểm chuẩn Trường đại học Y Dược, Đại học Quốc gia Hà Nội năm 2026

[Video] Dự báo thời tiết đêm nay và ngày mai ngày 10/8/2026: Nắng nóng bao trùm Bắc Bộ, Trung Bộ

Điểm chuẩn Trường đại học Xây dựng Hà Nội năm 2026

Hoàn thiện Luật Xuất bản để theo kịp sự phát triển của môi trường số

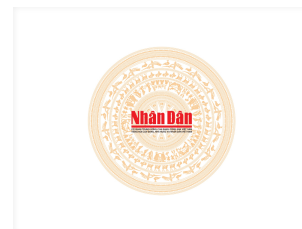
Phùng Khánh Linh và giấc mơ hát “giữa một vạn người”

Đưa công nghiệp văn hóa thành động lực tăng trưởng mới

Hơn 700 nghệ nhân, diễn viên tham dự Liên hoan Dân ca Ví, Giặm Nghệ Tĩnh năm 2026

Tạo hành lang pháp lý cho cơ chế sandbox trong lĩnh vực công nghiệp văn hóa

Đột phá trong nghệ thuật biểu diễn tại Thủ đô Hà Nội

Hơn 5,7 triệu lượt yêu cầu, vé chương trình "Tổ quốc trong tim" 2026 hết chỉ sau 1 phút 27 giây

Khai mạc Lễ hội Việt Nam-Hàn Quốc năm 2026 tại Đà Nẵng

Chiêm ngưỡng tác phẩm của Stepan Erzya-nhà điêu khắc được mệnh danh "Rodin của Nga"

Dàn diễn viên "Hộ linh tráng sĩ" góp giọng cùng ca sĩ Đông Hùng trong ca khúc phim

Sân khấu và cơ hội bút phá cùng công nghiệp văn hóa

Phát huy giá trị văn hóa người Mường trong đời sống đương đại

Đề xuất nghỉ 4 ngày liên tục dịp Ngày Văn hóa Việt Nam 2026

Khởi động chương trình xét chọn "Doanh nghiệp đạt chuẩn văn hóa kinh doanh Việt Nam" năm 2026

Đề xuất khuyến khích phát triển hệ thống sàn giao dịch công nghiệp văn hóa

Hướng dẫn đăng ký vé chương trình "Tổ quốc trong tim"

[Ảnh] Bến Nhà Rồng khoác diện mạo mới sau 3 tháng chỉnh trang

Giới thiệu bộ sách "Tuyển tập các tác phẩm chọn lọc của Tổng Tư lệnh Fidel Castro Ruz"

Sửa đổi Luật Xuất bản: Đề nghị tăng chế tài xử lý vi phạm bản quyền bằng AI

Cần Thơ: Gỡ điểm nghẽn, sớm trả lại không gian văn hóa cho Hồ Nước Ngọt ở phường Sóc Trăng

An Giang: Ngày hội hàng trăm loại bánh ngon

Thông báo chính thức về thời gian đăng ký vé chương trình “Tổ quốc trong tim”

Lan tỏa tinh thần của chương trình “Tổ quốc trong tim” trên các nền tảng

[Ảnh] Tái hiện lễ cưới Nam Bộ xưa giữa lòng Thành phố Hồ Chí Minh

Lấy ý kiến dự thảo về văn hóa, gia đình cho chính quyền địa phương 2 cấp

Nghệ sĩ Nhân dân Trịnh Thúc Mùi tái đắc cử Chủ tịch Hội Nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam

Xây dựng Luật Phát triển công nghiệp văn hóa theo trình tự, thủ tục rút gọn

Triển lãm tái hiện chặng đường 73 năm Viện Văn học và 47 năm Viện Nghiên cứu Văn hóa

BÁO ĐIỆN TỬ CHÍNH PHỦ

THÔNG TẤN XÃ VIỆT NAM

ĐÀI TIẾNG NÓI VIỆT NAM

BÁO ĐIỆN TỬ QUẢ

Nhân Dân

**CƠ QUAN TRUNG ƯƠNG CỦA ĐẢNG CÔNG SẢN VIỆT NAM
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG, NHÀ NƯỚC VÀ NHÂN DÂN VIỆT NAM**

Tổng Biên tập: Lê Quốc Minh

Trụ sở chính: 71 Hàng Trống - Hà Nội.

Tel: (84) 24 382 54231/382 54232 Fax: (84) 24 382 55593.

E-mail: nhandandientu@nhandan.vn